

МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОСВІТИ НА ЕТАПІ ІНТЕРНАТУРИ ЗА ДОПОМОГОЮ МЕХАНІЗМУ АНКЕТУВАННЯ

Галій Л. В., Міщенко О. Я., Бездітко Н. В., Осташко В. Ф., Березняков А. В., Мороз С. Г.,
Суріков О. О.

Інститут підвищення кваліфікації спеціалістів фармації
Національного фармацевтичного університету, Харків, Україна
clinpharmacol_ipksph@nuph.edu.ua

Вступ. Спеціаліст з вищою фармацевтичною освітою – найважливіша ланка сучасної системи охорони здоров'я в усіх розвинених країнах, в тому числі, в Україні. Його повсякденна задача – це надання фармацевтичної допомоги, що забезпечує обґрунтоване і безпечне застосування лікарських препаратів пацієнтами. В умовах розвитку самолікування роль провізора в раціональному використанні ліків підвищується. Ще більш важливим стає рівень професійної підготовки провізора, особливо провізора першого столу, в умовах надзвичайних обставин функціонування системи громадської охорони здоров'я, таких як спалах пандемії COVID-19. Інтернатура є обов'язковою формою післядипломної підготовки випускників за провізорськими спеціальностями. Основним завданням інтернатури є підвищення рівня знань та вміння провізорів-інтернів, їх професійної готовності до самостійної діяльності за фахом. Виходячи з цього, підвищення ефективності навчання інтернів теоретичним знанням і практичним умінням в інтернатурі слід вважати актуальним і перспективним. Оцінити рівень навчального процесу може суттєво допомогти зворотній зв'язок зі здобувачами освіти. Апробованим методом такого зв'язку є анонімне анкетування. Найбільш зручний спосіб отримання інформації – онлайн-анкетування, яке представляє собою розміщення питань анкети в електронному вигляді та надання респонденту віддаленого доступу до неї. Онлайн-анкетування має наступні переваги в порівнянні з іншими видами анкетування: економія часу; економія ресурсів; широта охоплення; можливість проводити опитування респондентів, незважаючи на відстань; високий рівень довіри (онлайн опитування не вимагають безпосереднього контакту з інтерв'юером, і тому люди, як правило, не бояться висловлювати свої думки більш щиро).

Мета дослідження. Удосконалення навчального процесу в інтернатурі шляхом зворотного зв'язку зі здобувачами вищої освіти.

Матеріали та методи. Проведено on-line анкетування 111 провізорів-інтернів що здійснювали навчання в ІПКСФ НФаУ. Всім інтернам наприкінці завершення теоретичної частини інтернатури пропонувалося оцінити якість навчання за спеціально розробленою співробітниками кафедри клінічної фармакології анкетною, яка включала ряд питань, що стосуються певних аспектів організації та змісту навчання під час проходження теоретичної частини інтернатури. Кожне питання передбачало п'ять варіантів відповіді, один з яких був «важко відповісти». Анкета була розміщена на платформі дистанційного навчання, де в подальшому були систематизовані отримані відповіді. При розробці анкети та розборі відповідей використано методи інформаційного аналізу, узагальнення та контент-аналізу.

Отримані результати. Аналіз анонімних відповідей на питання показав, що переважна більшість (97.3%) респондентів оцінювали організацію навчального процесу на очній частині навчання в інтернатурі як хорошу і відмінну, відзначивши високий рівень інформаційного контенту в системі дистанційного навчання, актуальну тематику лекцій, сучасну форму подачі матеріалу на всіх кафедрах. Загалом, 88.2% опитаних вважають теоретичну частину програми навчання в інтернатурі необхідною складовою освітнього процесу. В той же час, єдиної думки

ВІДКРИВАЄМО НОВЕ СТОРІЧЧЯ: ЗДОБУТКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

стосовно тривалості терміну теоретичного навчання у опитаних не виявилось. Загальна когорта респондентів маже порівну поділилася стосовно тривалості теоретичного навчання впродовж двох, чотирьох або восьми тижнів. Такий розподіл відповідей можна пояснити індивідуальним досвідом попереднього навчання на додипломному рівні, різним рівнем самомотивації до отримання знань в режимі on-line навчання, наявністю неоднакового резерву вільного часу для навчання та отримання нових знань. За результатами анонімного анкетування, абсолютна більшість дисциплін, що входять до циклу теоретичного навчання, після заочної частини інтернатури, що проходила в аптечних закладах вважається провізорами-інтернами важливими, але безперечним лідером визнана клінічна фармація/фармацевтична опіка. Дисципліною, вивчення якої найбільш необхідно під час теоретичної частини інтернатури, назвали 52% опитаних. На другому місці за актуальністю теоретичних знань (27% респондентів) визнана організація, управління та економіка фармації. Порівняно з додипломною освітою, на думку 80.2% проанкетованих, знання, що отримані під час теоретичної частини інтернатури, частково повторюють те, що вивчалось раніше, але на новому, поглибленому рівні та суттєво доповнені сучасними даними. Такі відповіді свідчать про послідовність процесу навчання на додипломному рівні та в інтернатурі, що слід вважати позитивним фактом. Знання з клінічної фармації/фармацевтичної опіки в своїй практичній діяльності в аптеці щодня використовує 91% опитаних інтернів. Ці знання стають в нагоді при відпуску як рецептурних, так і безрецептурних лікарських препаратів (ЛП). При наданні фармацевтичної опіки висвітлюються різні аспекти раціонального використання ліків. Найчастіше – вибір оптимальної лікарської форми і шляху введення ЛП (45%), питання щодо умов раціонального використання певного ЛП (час доби, до або після їжі, взаємодія з іншими ліками тощо – 33.3%), питання щодо можливої побічної дії певного ЛП та шляхи її запобігання (17%). Абсолютна більшість опитаних (83.8%) вважають, що при вивченні клінічної фармакології увагу слід приділяти широкому колу ЛП, що використовуються для фармакотерапії найбільш поширених хвороб (серцево-судинних, інфекційних, хвороб ЦНС, ШКТ тощо). Одночасно, слід опрацьовувати питання фармацевтичної опіки пацієнтів різного віку (діти, похилі), вагітних. Ці питання є важливими і хоча й вивчаються на додипломному рівні, але потребують поглибленого вивчення під час інтернатури. Таким чином, результати проведеного on-line анкетування за рахунок зворотнього зв'язку дозволили висвітлити актуальні аспекти навчання в інтернатурі та визначити напрямки його подальшого вдосконалення.

Висновки. On-line анкетування провізорів-інтернів є сучасним дієвим методом здійснення зворотнього зв'язку для моніторингу якості вищої фармацевтичної освіти, її відповідності нагальним вимогам практичної фармації.

Абсолютна більшість здобувачів вищої освіти оцінюють рівень організації навчального процесу в інтернатурі ПКСФ НФаУ як високий, що відповідає сучасним потребам практичної фармації.

Серед дисциплін, які вивчаються при проходженні теоретичної частини інтернатури, найбільш затребуваною в щоденній практичній діяльності, на думку інтернів, є клінічна фармація/фармацевтична опіка; на другому місці – організація, управління та економіка фармації.